

DEAF
CLIMATE
ACTION

Project no: KA220-YOU-E62FAB3C

Videopríručka | Čítanie knihy

jednoduchý jazyk

pre trénerov, pracovníkov s mládežou a nepočujúcu mládež

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Vážený používateľ tejto knihy,

„Deaf Climate ACTion“ je projekt zameraný na ochranu klímy a životného prostredia.

Deaf Climate ACTion je projekt pre nepočujúcich aktivistov za klímu a inklúziu.

Pod pojmom ACTion rozumieme aj aktivizmus.

Aktivizmus znamená, že ľudia chcú niečo zmeniť a zlepšiť. Preto ľudia spoločne alebo samostatne konajú v záujme zmeny a zlepšenia. Zaviazali sa k zlepšeniu a zmene.

Informácie o projekte v posunkovom jazyku a všetky materiály nájdete na webovej stránke projektu

<https://Deafclimateaction.eu/>

Projekt bol realizovaný v spolupráci s equalizent, Rakúsko
| Turkoois, Holandsko | DeafStudio, Slovensko |
signcoders, Maďarsko | EUDY, Európska únia
nepočujúcich mládežníkov, Brusel.

Vizuály pre čitateľskú knihu: © www.freepik.com

Obsah

Deň prekročenia kapacity Zeme: Časť A	5
Deň prekročenia kapacity Zeme: Časť B	8
Európsky zelený dohovor: Časť A	16
Európsky zelený dohovor: Časť B	18
Klimatická spravodlivosť: Časť A	27
3R– časť A	32
3R: Časť B	35
Mikroplasty: Časť A.....	38
Mikroplasty: Časť B	40
Katastrofy spôsobené zmenou klímy: Časť A.....	42
Katastrofy spôsobené zmenou klímy: Časť B	44
Životné prostredie·zdravie: Časť A.....	46
Životné prostredie·Zdravie: Časť B	49
Ochrana vody: Časť A	51
Ochrana vody: Časť B	53

Prehľad

Kniha obsahuje 10 dôležitých tutoriálov.

Č.	Téma – Obsah
1	Deň prekročenia kapacity Zeme
2	Klimatická spravodlivosť
3	3R – Redukovať – Opätovne používať – Recyklovať
4	Mikroplasty
5	Rýchla móda
6	Udržiateľná energia, úspora energie
7	Životné prostredie Zdravie
8	Európsky zelený dohovor
9	Civilná ochrana
10	Ochrana vody

Pre všetky tutoriály sme vytvorili animované videá v posunkovom jazyku.

Videá nájdete na našej projektovej webovej stránke:
<https://deafclimateaction.eu/videos/>

Deň prekročenia kapacity Zeme: Časť A

Čo je Deň prekročenia kapacity Zeme?

V tento deň

obyvateľstvo Zeme spotrebovalo všetky zdroje,
ktoré dorastú za rok.

Čo sú prírodné zdroje?

Prírodné zdroje sú materiály pochádzajúce z prírody.

Napríklad:

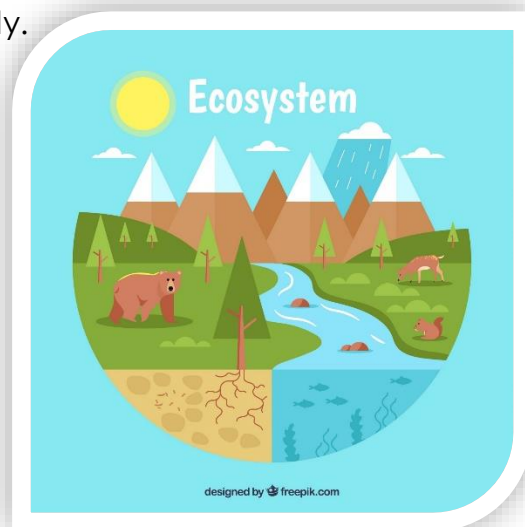
1. Stromy
2. Voda
3. Zem
4. Ropa a plyn
5. zvieratá

Zem musí poskytovať všetky zdroje,
ktoré spotrebujeme za rok.

Každý rok je deň,

keď spotrebujeme všetky zdroje,

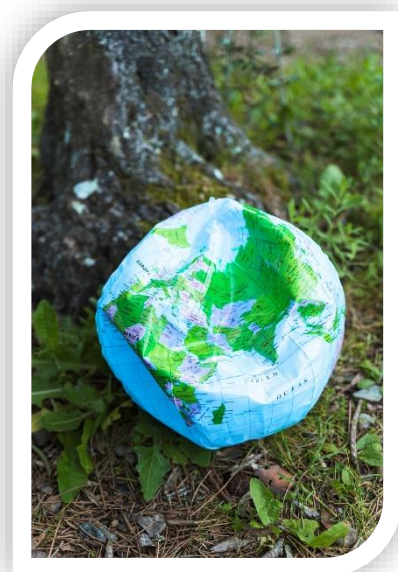
ktoré máme k dispozícii v danom roku.

Inými slovami, spotrebujeme príliš veľa zdrojov.

Tento deň sa nazýva Deň prekročenia kapacity Zeme.

V tento deň obyvateľstvo Zeme spotrebovalo všetky
zdroje, ktoré dorastú za rok.

Od 70. rokov 20. storočia sa Deň prekročenia kapacity Zeme každým rokom posúva na skorší termín.

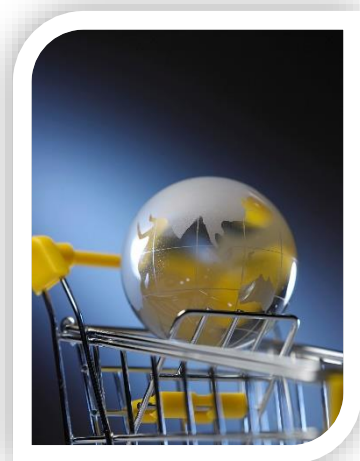
To svedčí o tom, že spotrebujeme čoraz viac zdrojov Zeme.

V roku 1971 pripadol Deň prekročenia kapacity Zeme na 25. december.

V roku 2023 bol Deň prekročenia kapacity Zeme 2. augusta.

Hlavným dôvodom Dňa prekročenia kapacity Zeme je ukázať nám, že spotrebujeme príliš veľa prírodných zdrojov.

Dôvodom je to, že chceme viac potravín, vyrábať viac energie a chceme vyrábať viac tovaru.

Deň prekročenia kapacity Zeme je 2. augusta.

To znamená:

Ak by ľudstvo spotrebovávalo rovnaké množstvo zdrojov, Zem by musela byť 1,7-krát väčšia.

Potrebuje zdroje z 1,7 Zeme,
inak ich v budúcnosti nebudeme mať dosť.
Ale máme len jednu Zem, takže ju ničíme.
Dôsledky sú vážne.

Ak spotrebujeme prírodné zdroje rýchlejšie, ako môžu rásť, škodíme Zemi.

Rozmanitosť druhov mizne:

Rozmanitosť druhov znamená: Existuje mnoho rôznych druhov:

- Rastliny
- zvieratá

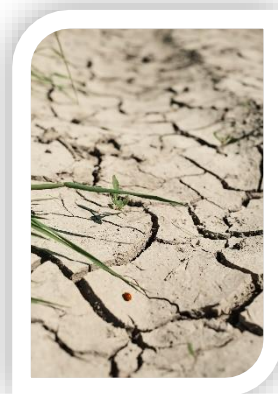
Odlesňovanie

To znamená, že ľudia vyrúbali príliš veľa stromov.

Erózia pôdy

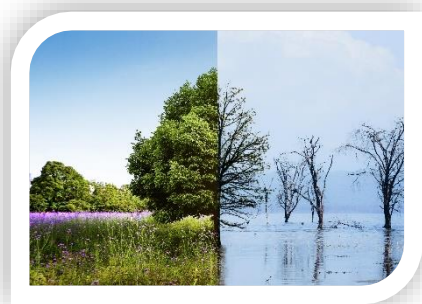
To znamená, že pôda a zem sú poškodené. To znamená, že ľudia nemôžu pestovať potraviny, pretože pôda je otrávená alebo vysušená.

Zmena klímy

To znamená, že počasie sa mení k horšiemu.

V dôsledku zmeny klímy sa častejšie vyskytujú extrémne poveternostné javy, ako sú búrky, povodne a suchá.

Strata čerstvej vody

Máme menej čistej vody.

Deň prekročenia kapacity Zeme: Časť B

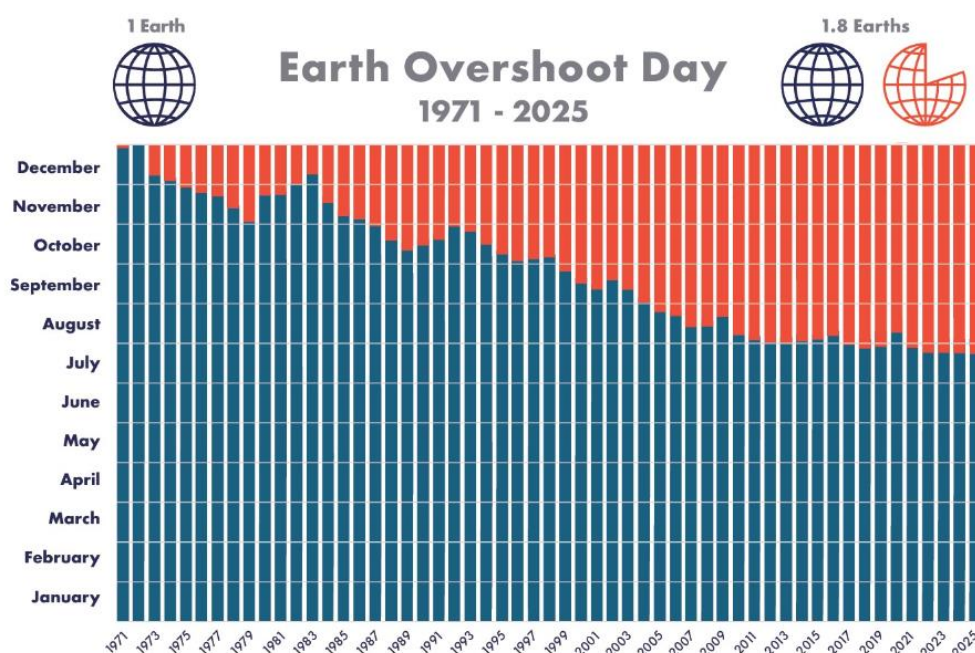
Čo je deň prekročenia kapacity krajiny?

Pamätáte si, ako sme v našom poslednom videu hovorili o dni prekročenia kapacity Zeme?

Každý rok je tu dátum, ktorý ukazuje, že spotrebujeme príliš veľa zdrojov Zeme.

Tento deň sa nazýva deň prekročenia kapacity Zeme.

V tento deň obyvateľstvo Zeme spotrebovalo všetky zdroje, ktoré dorastú za rok.

Grafika: © [Past Earth Overshoot Days - #MoveTheDate of Earth Overshoot Day](https://overshoot.footprintnetwork.org/), overshoot.footprintnetwork.org

Každá krajina má svoj vlastný deň prekročenia.
Je to deň, kedy krajina vyčerpá svoje zdroje
na príslušný rok.
Deň prekročenia Zeme je priemerom všetkých krajín.

To nám ukazuje:

Niektoré krajiny spotrebúvajú menej zdrojov.

Niektoré krajiny spotrebúvajú viac zdrojov.

V Európe väčšina krajín spotrebúva viac zdrojov.

To znamená:

Deň prekročenia prichádza skôr.

Napríklad:

Belgicko – 26. marec

Rakúsko – 6. apríl

Holandsko – 12. apríl

Slovensko – 3. máj

Maďarsko – 30. máj

Keď krajiny spotrebúvajú menej zdrojov
je deň prekročenia krajiny neskôr.

Napríklad:

Kolumbia – 8. november

Indonézia – 3. december

Jamajka – 20. december

To vedie k nerovnosti.

Bohaté krajiny spotrebúvajú viac zdrojov a spotrebúvajú
ich rýchlejšie.

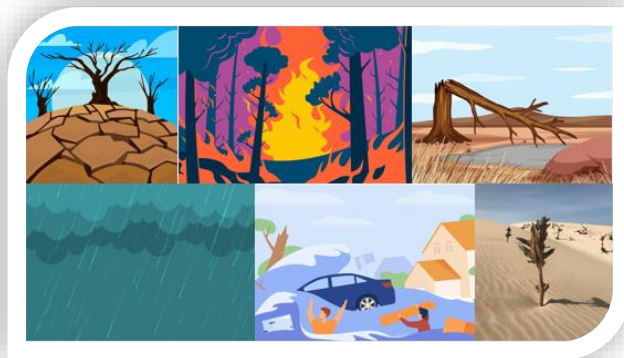
Chudobnejšie krajiny, ktoré spotrebúvajú menej zdrojov,

stále majú najväčšie problémy so zmenou klímy a poškodením životného prostredia.

Čo sa stane, ak spotrebujeme príliš veľa zdrojov?

1. Suchá
2. Lesné požiare
3. Erózia pôdy
4. Monzúny
5. Povodne
6. Desertifikácia

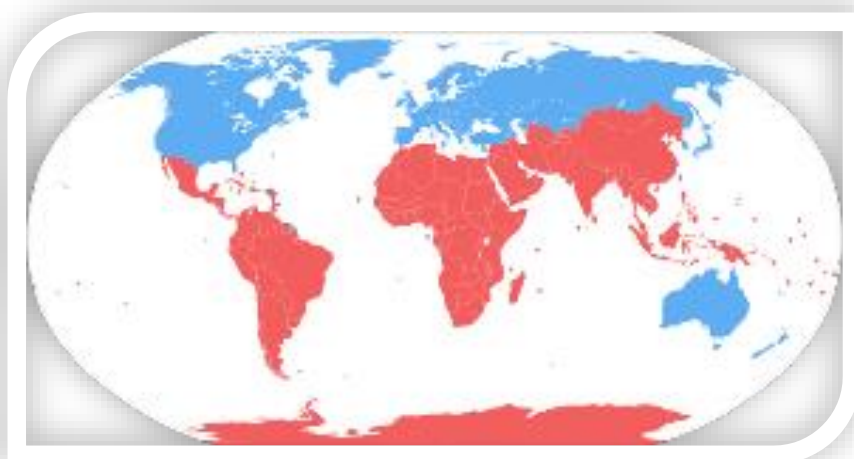
Desertifikácia znamená:

Púšte sa stále rozširujú.

Púšte vznikajú na nových miestach, pretože prší príliš málo alebo vôbec.

Dôsledky nadmerného využívania zdrojov sú najväznejšie v najchudobnejších krajinách.

Najchudobnejšie krajiny sveta sa označujú ako: Globálny juh.

(juh = červená, sever = modrá)

Úspora energie: Časť A

Úspora energie znamená:

Používajte energiu opatrne a efektívne.

Efektívnosť znamená používať čo najmenej energie.

To znamená, že miniete menej peňazí.

Je to tiež dobré pre planétu.

Prečo?

Znamená to, že produkuje menej CO₂.

Nízka spotreba energie znamená menej fosílnych palív.

Fosílna palivá sú škodlivé pre životné prostredie.

Čo sú fosílna palivá?

Ropa

Zemný plyn

Uhlie

Je veľmi dôležité
spotrebovať menej fosílnych palív.

Je lepšie zvoliť si čistú energiu zo slnka, vetra alebo vody.

Tieto zdroje energie sa označujú ako obnoviteľné zdroje energie.

To znamená, že sa nikdy nevyčerpajú a nie sú škodlivé pre životné prostredie.

Používajte energeticky úsporné spotrebiče a žiarovky.

Energeticky úsporný znamená:

Zariadenie spotrebuje veľmi málo energie.

To znamená, že dosahuje rovnaký výsledok, ale spotrebuje menej elektriny, ropy alebo plynu.

Všetci musíme vedieť, koľko energie spotrebujeme, a snažiť sa spotrebúvať menej.

Jednoduché veci, ako napríklad:

Vypínať svetlá, keď opúšťame miestnosť. Týmto spôsobom neplytváme energiou.

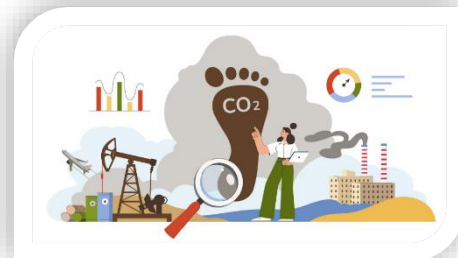
Naše rozhodnutia ako spotrebiteľov majú význam.
Keď si vyberáme energeticky úsporné spoločnosti,
pomáhame planéte.

Projekt Deaf Climate ACTion má svoju aplikáciu.

App je skratka pre aplikáciu.

Naša aplikácia vám pomôže vypočítať vašu uhlíkovú
stopu. Vaša uhlíková stopa vám ukáže,

koľko energie spotrebujete. Naša aplikácia vám ukáže,
kde spotrebujete najviac energie.

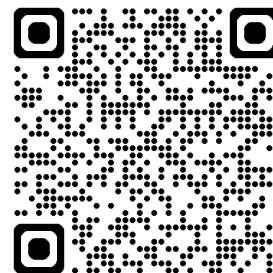

Ale ako môžete ušetriť energiu?

Pozrite si časť Úspora energie (časť B), kde nájdete
užitočné tipy!#

Aplikácia v posunkovom jazyku

<https://deafclimateaction.eu/questionnaire/>

Úspora energie: Časť B

Ako je možné šetriť energiu?

Tu je niekoľko tipov,
ako šetriť energiu doma.
To znamená,
že znížite svoju uhlíkovú stopu.
Ak budete dodržiavať tieto tipy,
pomôžete našej planéte.

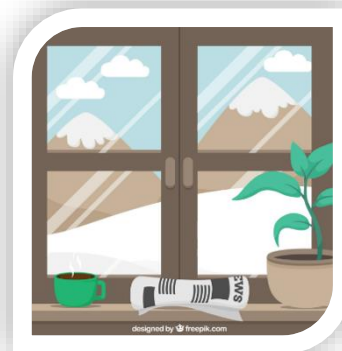
Nahradte staré žiarovky LED žiarovkami.
LED žiarovky spotrebujú až o 85 % menej energie
a vydržia dlhšie.
To znamená,
že ušetríte peniaze a pomôžete planéte.

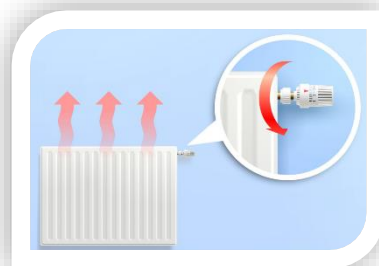
Keď kupujete nový domáci spotrebič,
vyberte si energeticky úsporné zariadenie.
Domácim spotrebičom je napríklad chladnička,
sporák alebo práčka.
Spotrebiče majú triedy energetickej účinnosti od A do G.
Spotrebiče s triedou energetickej účinnosti A+++
spotrebúvajú menej energie.
To znamená, že spotrebúvate menej elektriny.

Uistite sa, že okná a dvere nemajú žiadne medzery.
Môžete ich utesniť, aby sa zabránilo
úniku tepla. Vďaka tomu bude váš domov teplejší bez
nutnosti zvyšovať kúrenie.

Znížte teplotu na 19 °C a oblečte si teplý sveter.
Týmto spôsobom môžete ušetriť peniaze na účte. Môžete
ušetriť až 7 % na účte.

Šetrte vodou tým, že sa sprchujete kratšie.
Používajte energeticky úspornú sprchovú hlavicu,
ktorá spotrebuje menej vody.
Práčku a umývačku riadu zapínajte len vtedy, keď sú plné.

Perte oblečenie pri nižších teplotách.
Pri 30 °C spotrebujete menej energie.
Energii môžete ušetriť
výberom nižšej teploty.

Ak potrebujete prať bielizeň pri 40 °C alebo viac,
použite program eco· vašej práčky. Tento program
spotrebuje v priemere o 30 % menej energie.

Projekt Deaf Climate ACTion ponúka aplikáciu,
pomocou ktorej je možné vypočítať uhlíkovú stopu.
Ukáže vám, kde spotrebúvate najviac energie, aby ste
vedeli, ako šetriť energiu.

Európsky zelený dohovor: Časť A

Čo je Európsky zelený dohovor?

Jedna krajina sama nedokáže čeliť zmene klímy.

Je to nákladné.

Potrebuje rovnaké pravidlá vo všetkých krajinách.

Krajiny musia spolupracovať.

Preto krajiny EÚ uzavreli Zelený dohovor.

Európsky zelený dohovor je balík plánov,
zákonov a politík EÚ.

EÚ chce byť do roku 2050 klimaticky neutrálna.

Klimaticky neutrálna znamená:

kompenzácia emisií CO₂ a absorpcia CO₂.

To pomáha životnému prostrediu.

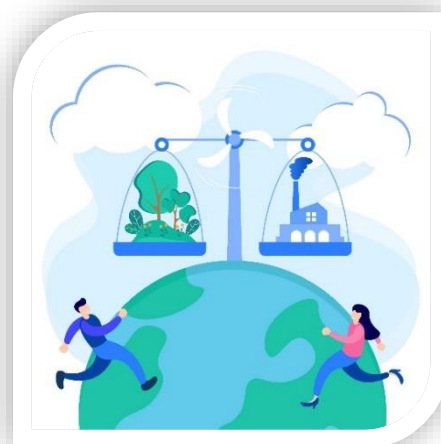
Ďalšie ciele:

1. Ochrana prírody
2. Riešenie klimatických kríz

Napríklad povodní a extrémneho počasia.

Do roku 2030 emisie oxidu uhličitého (CO₂)
o 55 % v porovnaní s rokom 1990.

Aby sme dosiahli klimatickú neutralitu,
potrebujeme mnoho plánov, zákonov a opatrení.

Hlavné body sú:

1. Investície
2. Energia
3. Doprava
4. Obchod
5. Priemysel
6. Príroda
7. Poľnohospodárstvo
8. Vzdelávanie
9. Ekonomika

V našom druhom videu o európskej zelenej dohode vysvetľujeme, o aké plány presne ide.

Európsky zelený dohovor: Časť B

Čo zahŕňa Európsky zelený dohovor?

Európsky zelený dohovor je balík plánov,
právných predpisov a politík EÚ.

EÚ chce do roku 2050 dosiahnuť klimatickú neutralitu.

Klimatická neutralita znamená:

kompenzovať emisie CO₂ a absorpciu CO₂.

Európsky zelený dohovor obsahuje

konkrétne zákony a pravidlá.

Cieľom je dosiahnuť spravodlivé zmeny, ktoré pomôžu

Európe:

bojovať proti zmene klímy.

Tu je 5 príkladov plánov EÚ:

Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity:

Biodiverzita znamená:

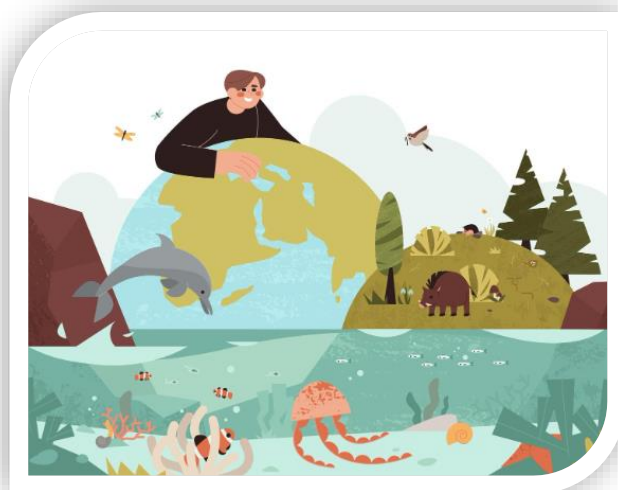
Biodiverzita

To znamená:

Mnoho rôznych živočíchov (zvierat, vtákov, rýb a hmyzu).

Mnoho rôznych biotopov (v ktorých žijú rôzne živé
organizmy a rastú rôzne rastliny).

Genetická rozmanitosť (rôzne genetické vzory).

EÚ plánuje vynaložiť viac finančných prostriedkov na tieto opatrenia:

1. Vytvorenie nových prírodných oblastí
2. Podpora ekologického poľnohospodárstva

EÚ plánuje do roku 2030 vysadiť 3 miliardy stromov.

Plán „**Od poľa po tanier**“:

EÚ chce udržateľný potravinový systém.

EÚ chce znížiť používanie pesticídov a hnojív.

Do roku 2030 má byť najmenej 25 % poľnohospodárskej pôdy EÚ obhospodarované ekologicky.

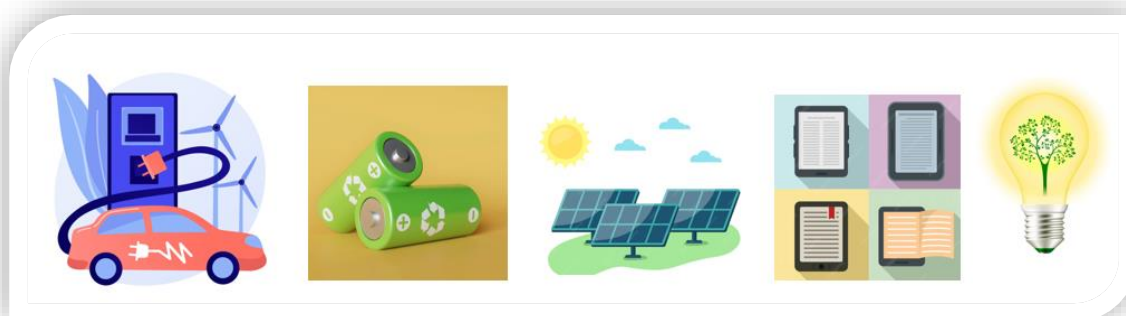
Európska priemyselná stratégia:

EÚ chce, aby priemysel dosiahol klimatickú neutralitu.

Chce vyrábať veci, ktoré sú potrebné pre prechod na klimatickú neutralitu.

Napríklad:

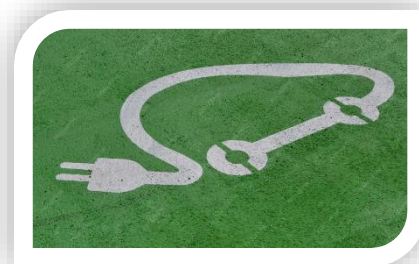
1. Electrické autá
2. Batérie
3. Solárne panely
4. Digitálne produkty
5. Úsporné žiarovky

Zelená mobilita:

EÚ plánuje do roku 2025 zriadiť jeden milión nabíjacích staníc pre elektrické vozidlá .

Vďaka tomu bude jazda elektrickými autami jednoduchšia.

EÚ chce tiež vytvoriť sieť vysokorýchlostných vlakov v celej Európe.

Erasmus+:

Erasmus+ je program EÚ pre vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport.

Prostredníctvom programu Erasmus+ môžu mladí európski občania získať zručnosti a vedomosti.

Erasmus+ financuje projekty, ktoré pomáhajú mladým ľuďom: zelené zručnosti.

„Deaf Climate ACTION“ je projekt Erasmus+ zameraný na zelené zručnosti.

Rýchla móda: Časť A

Čo je rýchla móda?

Rýchla móda je oblečenie, ktoré sa vyrába rýchlo.

Potom sa predáva za nízke ceny.

Existuje mnoho dôvodov,

prečo je rýchla móda škodlivá pre životné prostredie.

Ceny oblečenia sú udržiavané na nízkej úrovni,

pretože výrobné náklady sú nízke.

To je škodlivé pre naše zdravie, pre životné prostredie

a pre pracovníkov, ktorí oblečenie vyrábajú.

Ako rýchla móda škodí životnému prostrediu?

Spotreba vody:

Na výrobu trička

je potrebných 2 700 litrov vody.

Na výrobu džínsov

je potrebných 7 000 litrov vody.

Na farbenie odevov je potrebné veľké množstvo vody.

17 – 20 % znečistenia vody je spôsobené farbením a

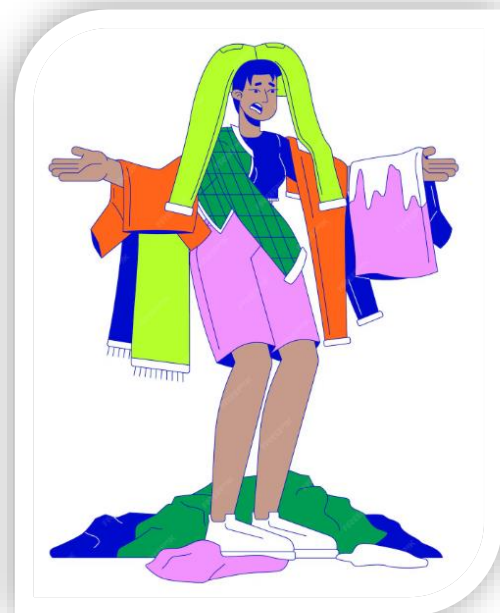
výrobou odevov.

Emisie CO₂:

CO₂ je oxid uhličitý.

Pri spaľovaní uhlia, plynu a ropy sa do ovzdušia uvoľňuje

oxid uhličitý.

Oxid uhličitý je hlavnou príčinou globálneho otepľovania a klimatických zmien.

Emisie sú chemické látky (napríklad oxid uhličitý), ktoré znečisťujú ovzdušie.

60 % všetkého oblečenia pochádza z globálneho Juhu.

Globálny juh.

Ako globálny juh, všetky najchudobnejšie krajiny sú sveta.

Oblečenie sa do Európy prepravuje loďou.

Nákladné lode spôsobujú veľké znečistenie životného prostredia.

Rýchla móda používa veľa umelých materiálov.

Umelé alebo syntetické materiály sa vyrábajú z ropy.

Výroba týchto materiálov spôsobuje emisie CO₂.

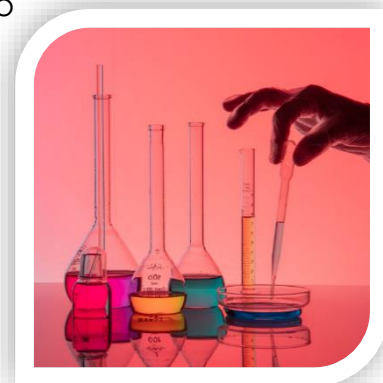
Odevný priemysel spôsobuje dvakrát viac znečistenia ako letecký a lodný priemysel dokopy.

Chemikálie:

Továrne používajú na farbenie a impregnáciu odevov mnoho chemikálií.

Tieto chemikálie sú často toxické.

Chemikálie často končia vo vode.

Umelé materiály produkujú drobné plastové častice.

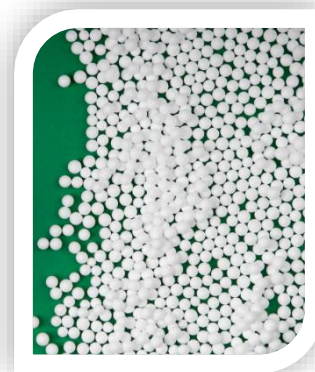
Tieto sa nazývajú mikroplasty.

Keď perieme umelé materiály,

vytvárame mikroplasty.

Mikroplasty sú pre životné prostredie veľmi škodlivé.

Mikroplasty sa z životného prostredia veľmi ťažko
odstraňujú.

Pozrite si naše video (časť B) o slow fashion.

Rýchla móda: Časť B

Čo je to pomalá móda?

V našom videu o rýchlej móde sme vysvetlili, ako sa oblečenie rýchlo vyrába a predáva za nízke ceny.

Rýchla móda je škodlivá pre naše zdravie, pre životné prostredie a pre pracovníkov, ktorí oblečenie vyrábajú.

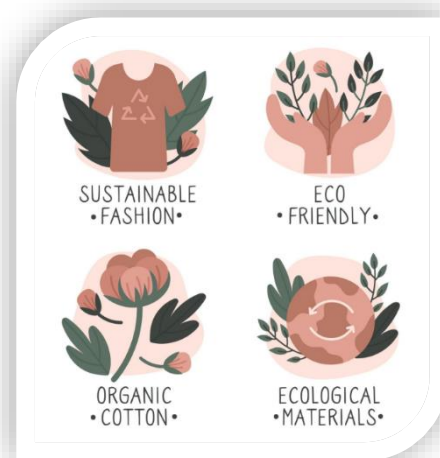
Pomalá móda je opakom rýchlej módy.

Pomalá móda znamená

Vyrábať oblečenie udržateľným spôsobom.

Udržateľný je komplexný pojem pre niečo, čo môže pokračovať dlhú dobu.

Ak je niečo udržateľné, znamená to, že nespotrebováva veľa zdrojov.

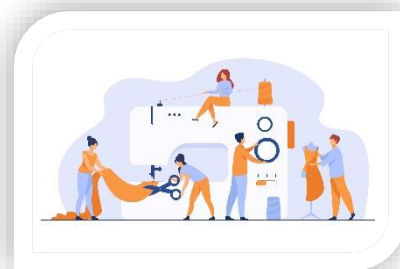
Udržateľná móda rešpektuje práva pracovníkov a nepoškodzuje životné prostredie.

Udržateľná móda sa zameriava na kvalitu, nie na kvantitu.

Oblečenie vydrží dlhšie a je kvalitnejšie ako oblečenie rýchlej módy.

Udržateľné oblečenie často vyrábajú malé miestne spoločnosti.

Malé podniky zvyčajne spôsobujú menšie škody na životnom prostredí a svojim zamestnancom ponúkajú lepšie pracovné podmienky.

Ako môžete podporovať udržateľnú módu?

Zmeňte to, čo kupujete:

1. Zistíte, ako vaše obľúbené obchody alebo značky vyrábajú vaše oblečenie.
2. Vyberajte si oblečenie vyrobené z prírodných a udržateľných materiálov, ako je organická vlna, ľan alebo konope.
3. Kupujte klasické oblečenie. Nesledujte trendy.

Kupujte kvalitné oblečenie.

Tak ho budete môcť nosiť dlhšie.

Ako zistíte, či je niečo kvalitné?

1. Náhradné gombíky: To znamená, že značka očakáva, že výrobok vydrží dlho.
2. Kovové zipsy namiesto plastových.
3. Skontrolujte švy:
Kvalitné oblečenie má malé stehy.

Kupujte menej nového oblečenia.

Skúste nakupovať v second-handoch,

aby ste ušetrili peniaze a znížili množstvo odpadu.

Vymeňte si oblečenie s priateľmi

alebo si oblečenie na špeciálne príležitosti požičajte.

Môžete tiež svoje oblečenie prerobiť,

aby vyzeralo ako nové.

Takto sa zachováva pomalá móda:

Dodržiavajte pokyny na pranie.

To znamená, že odevy sa v práčke nezrážajú ani sa nepoškodzujú.

Oblečenie perte menej často,
aby vydržalo dlhšie a ušetrili ste energiu.

Keď sa odevy poškodia,
opravte ich namiesto toho, aby ste ich vyhodili.

Klimatická spravodlivosť: Časť A

Čo je klimatická spravodlivosť?

Klimatická spravodlivosť znamená:

spravodlivé zaobchádzanie s ľuďmi v súvislosti so zmenou klímy.

Zmena klímy sa týka nás všetkých.

Ale zmena klímy sa nás všetkých nedotýka rovnako.

Nie všetci rovnako

prispievajú k zmene klímy.

Ľudia,

ktorí najviac trpia zmenou klímy,

nie sú tí, ktorí spôsobujú najväčšie znečistenie.

Prečo sú klimatické zmeny nespravodlivé?

Je to kvôli nespravodlivosti v minulosti.

Je to tiež kvôli tomu, že

štruktúry nášho sveta sú nespravodlivé.

Bohaté krajiny znečisťujú viac, ale menej trpia dôsledkami klimatických zmien.

Chudobné krajiny znečisťujú menej, ale viac trpia dôsledkami klimatických zmien.

Aké sú dôsledky?

1. Strata biodiverzity
2. Menej potravín a vody
3. Katastrofy ako povodne, suchá a búrky
4. Viac ľudí žije v chudobe

Kde sú dôsledky najzávažnejšie?

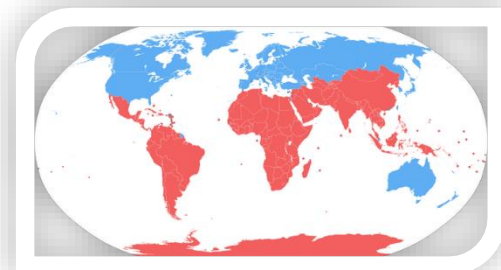
V najchudobnejších krajinách sveta.

Tieto krajiny nazývame globálny juh.

Sú to prevažne krajiny na južnej pologuli.

Mnohé z nich sú chudobnejšie krajiny

v juhovýchodnej Ázii, Afrike a v oblasti Tichého oceánu.

Kto je najviac postihnutý?

1. Ženy
2. Domorodé národy
3. Komunity BIPOC

Sú to komunity ľudí

s etnickým pôvodom.

Napríklad:

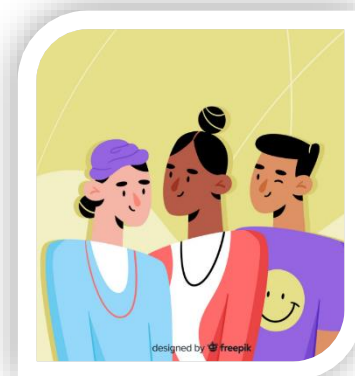
1. afrického, ázijského, latinskoamerického, arabského, židovského, domorodého alebo tichomorského pôvodu
2. Ľudia so zdravotným postihnutím
3. Ľudia žijúci v chudobe

Prečo?

Chudobné krajiny potrebujú viac zdrojov, ale nemajú k nim dostatočný prístup.

Je pre ne ťažké robiť zmeny,

aby sa vyrovnali s dôsledkami zmeny klímy.

Klimatická spravodlivosť: Časť B

Aké sú riešenia klimatických zmien?

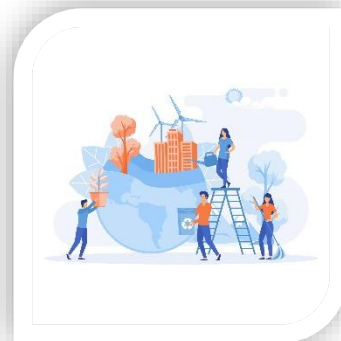
Riešenia klimatických zmien musia byť spravodlivé!

Musí sa zaoberať klimatickými zmenami.

Musí riešiť nerovnosti medzi bohatými krajinami a globálnym Juhom.

Nerovnosť je zložitý pojem pre situáciu, keď niektorí ľudia majú viac ako iní.

To nie je spravodlivé.

Je dôležité, aby jednotlivci bojovali za klimatickú spravodlivosť.

Je dôležité, aby sa komunity zaviazali k klimatickému spravodlivosti.

Ľudia a komunity môžu prispieť k spravodlivosti v oblasti klímy.

Niektoré návrhy:

Miestne projekty pre udržateľný život.

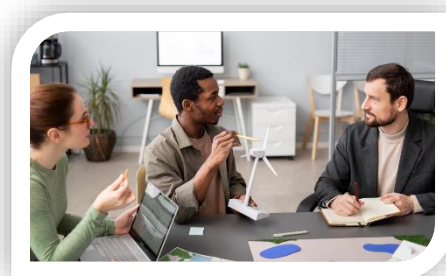
Celosvetové hnutia, ktoré presadzujú lepšie a spravodlivejšie politiky a postupy.

Čo je dôležité?

Bohaté krajiny musia znížiť svoje emisie:

Emisie sú komplexným pojmom pre znečistenie, ako sú toxické plyny, výfukové plyny z tovární a výfukové plyny z áut.

Tieto plyny sa nazývajú emisie.

Bohaté krajiny musia poskytovať finančné prostriedky na prispôsobenie sa zmene klímy.

Do rozhodovania sa musia zapojiť bohaté aj chudobné krajiny:

Toto sa nazýva participatívne rozhodovanie.

Znamená to, že do rozhodovania o zmene klímy sa zapájajú všetci.

Bohaté krajiny musia rešpektovať marginalizované komunity.

Marginalizácia znamená,

že by sa mali zohľadňovať aj malé skupiny.

Energetická transformácia musí byť spravodlivá a inkluzívna.

Čo je energetická transformácia?

To znamená, že musíme zmeniť spôsob, akým vyrábame energiu.

Zdroje ako uhlie alebo plyn spôsobujú veľké znečistenie životného prostredia.

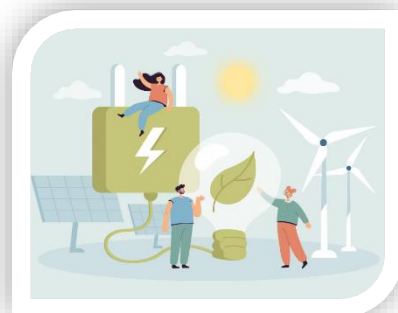
Musíme používať .

Obnoviteľný znamená, že niečo možno nahradiť.

Obnoviteľná energia pochádza z prírodných zdrojov, ako je vietor, slnko a voda.

Tieto zdroje energie generujú veternú energiu, vodnú energiu a slnečnú energiu.

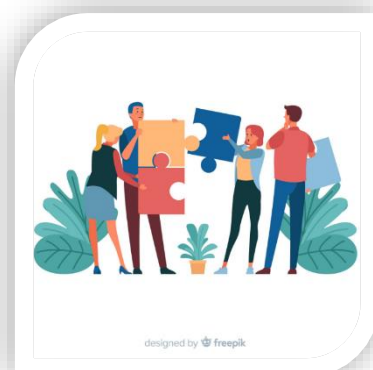
Musíme prejsť z uhlia a plynu na obnoviteľné zdroje.

Táto zmena musí byť spravodlivá a inkluzívna pre všetkých.

Musí zahŕňať komunity, ktoré sú najviac postihnuté zmenou klímy.

Komunity musia spolupracovať.

Týmto spôsobom môžeme lepšie zvládnuť dôsledky zmeny klímy.

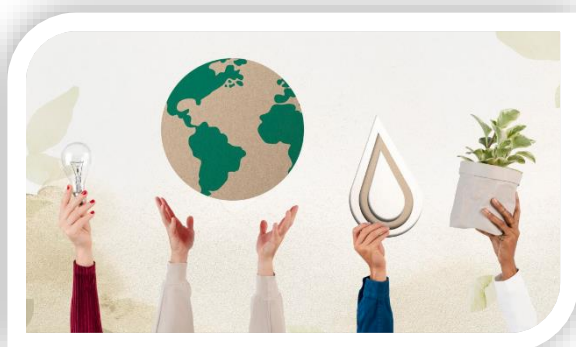
Komunity už nie sú jedinými, ktoré sú ovplyvnené zmenou klímy.

Komunity musia tiež prispievať k vytváraniu spravodlivejšieho a udržateľnejšieho sveta pre všetkých.

Mali by sme kupovať tovary, ktoré sú označené ako Fair-trade.

Fair-trade znamená, že ľudia sú spravodlivo odmeňovaní za tovary ako kakao, káva, čaj, stromová vlna a ďalšie.

Tieto veci sa väčšinou pestujú v globálnom juhu. Musíme rešpektovať potreby a práva komunit.

3R– časť A

Čo sú 3R?

3R sú:

- Redukovať
- Opätovne používať
- Recyklovať

Odpadky a odpad znečisťujú naše životné prostredie.

Riešením tohto problému je: znižovať, opätovne používať, recyklovať a produkovať menej odpadu.

V tomto videu vám vysvetlíme,
ako môžete znižovať množstvo odpadu
a opätovne ho využívať.

V ďalšom videu vám vysvetlíme,
čo znamená recyklácia.

Znížte:

Čo je najlepšie?

Najlepšie je

neprodukovať odpad a odpadky.

Takto kupujete len to, čo skutočne potrebujete!

Pri nakupovaní v supermarkete:

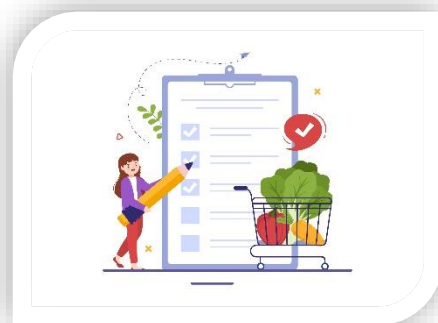
Napíšte si doma nákupný zoznam.

Kupujte len to, čo je na zozname.

Venujte pozornosť množstvu, ktoré kupujete.

Naozaj potrebujete veľké balenie?

Ak všetko nespotrebuje,

niektoré veci vyhodíte.

To je zbytočný odpad.

Je lepšie kúpiť menšie balenie.

Opätovné použitie:

To znamená:

Kupovať veci z druhej ruky.

Z druhej ruky znamená:

Kúpite niečo,

čo predtým už používal niekto iný.

Iné spôsoby, ako opätovne používať veci:

1. Výmena
2. Rozdelenie
3. Prenájom

Dnes existuje veľa ponúk z druhej ruky.

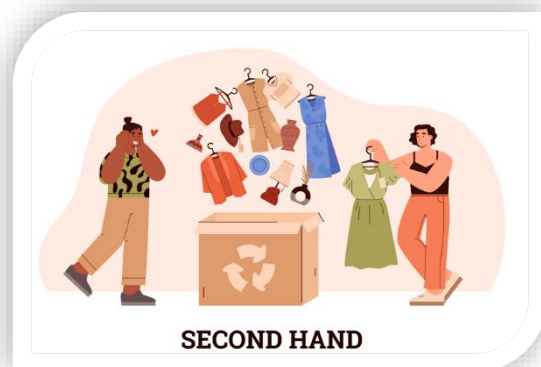
Existujú obchody.

Existujú aj internetové obchody.

Možno už niečo nepotrebuje.

Ale váš priateľ to potrebuje?

Potom si to môžete vymeniť

Ak niečo potrebujete len raz,
môžete si to prenajať.
Keď veci vymieňate a prenajímate,
chránite životné prostredie.
Navyše ušetríte peniaze.

Niečo sa pokazilo.
Nemusíte to hneď vyhadzovať.
Možno sa dá opraviť?
Ako?
Na internete je veľa návodných videí.
Tieto videá ukazujú, ako niečo opraviť.

Existujú aj opravárske dielne.
Prinesiete pokazenú vec a zaplatíte za opravu.
Existujú opravárske kaviarne.
Ľudia sa tam stretávajú.
Chcú spolu opravovať veci.
Môžete sa k nim pridať.

3R: Časť B

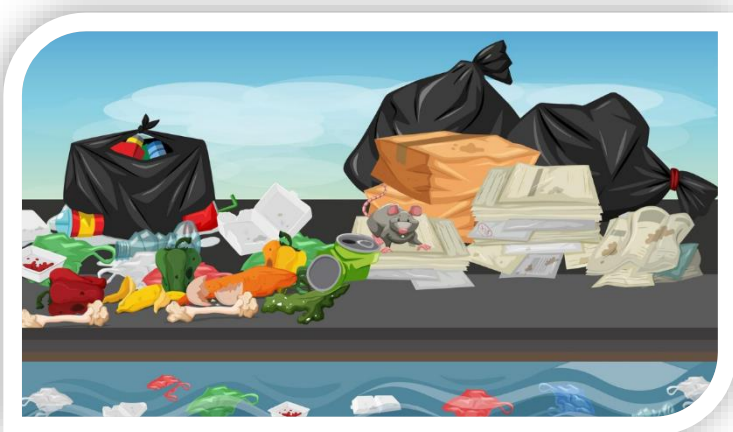
3R sú:

- Redukovať
- Opätovne použiť
- Recyklovať

Odpadky a odpad znečisťujú naše životné prostredie.

Riešením tohto problému je:

Redukovať, opätovne používať, recyklovať a produkovať menej odpadu.

V predchádzajúcom videu

sme vysvetlili, ako môžete znižovať množstvo odpadu a opätovne ho využívať.

V tomto videu vysvetlíme, čo znamená recyklácia.

Recyklácia znamená:

Niečo už nemôžete používať.

Dôležité:

Naozaj to vyhodíte.

Toto je začiatok recyklačného cyklu.

Cyklus pozostáva zo 6 krokov:

1. Použitie

V súčasnosti používame veľa vecí len raz.

Potom ich už viac nepotrebuje.

Napríklad:

kelímky od jogurtov alebo noviny.

2. Zber

Niečo už nemôžeme znovu použiť.

Potom to musíme správne roztriediť,

keď to vyhadzujeme.

Hlavné kategórie odpadu a odpadkov sú

1. Plast
2. Kov
3. Papier
4. Sklo
5. Organický odpad
6. Problematické látky

Problematické látky sú nebezpečné látky.

Sú to látky, ktoré sú toxické alebo nebezpečné.

3. Triedenie

Opadky odnesiete do smetného koša

alebo na smetisko.

Tam sa všetky odpadky znovu roztriedia:

Například: různé druhy papíra alebo kovu.

Odpadky sa potom vyčistia.

4. Spracovanie

Odpad sa ďalej spracováva.

V závislosti od druhu materiálu sa

- taví
- drví
- lisuje
- rozpúšťa

5. Recyklácia

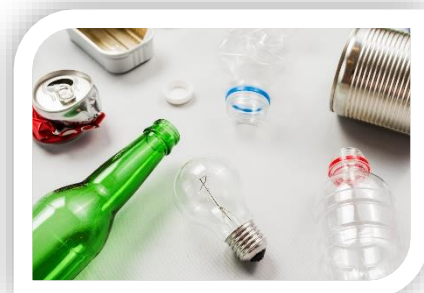
Pri tom sa suroviny opätovne používajú

alebo znovu využívajú.

Materiály sa spracúvajú (tavia, drvia, lisujú a rozpúšťajú).

Například:

- Kovové ingoty (obdĺžnikové kusy kovu)
- Plastové granulóty (malé plastové guľôčky)
- Rozbité sklo (alebo sklenené črepy)

Suroviny sa dodávajú do výrobných závodov.

6. Výroba

Výrobné podniky používajú recyklované suroviny na výrobu nových produktov.

Například:

- Papier
- Autodiely
- Fľaše
- Kov

Mikroplasty: Časť A

Čo sú mikroplasty?

Mikroplasty sú množstvo veľmi malých plastových častí.

Tieto časti sú menšie ako 5 milimetrov.

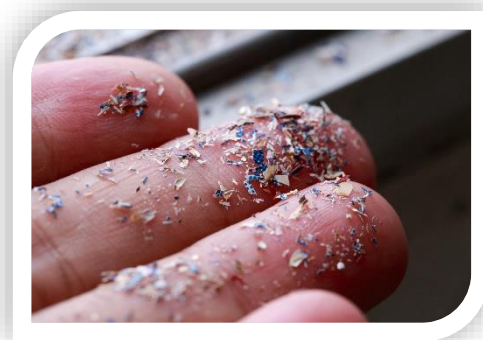
Mikroplasty vznikajú:

1. Praním odevov vyrobených zo syntetických vlákien
2. Opotrebovaním pneumatík automobilov
3. Pridávaním mikroplastov do kozmetických výrobkov:
4. Napríklad mikročastičky v pleťových peelingoch
5. Rozpadom väčších plastových častí na malé kúsky
6. Napríklad plastové tašky a plastové fľaše

V mori je čoraz viac mikroplastov.

Organizácia Spojených národov vyhlásila:

V roku 2017 bolo v oceánoch 51 biliónov mikroplastových častíc.

Mikroplasty vo vode sú problémom.

Napríklad pre morské živočíchy.

Morské živočíchy prehltávajú mikroplasty.

Mikroplasty škodia ich tráviacemu systému.

Napríklad: žalúdok, črevá

Z toho vyplýva:

Živočíchy nemôžu prijímať potravu.

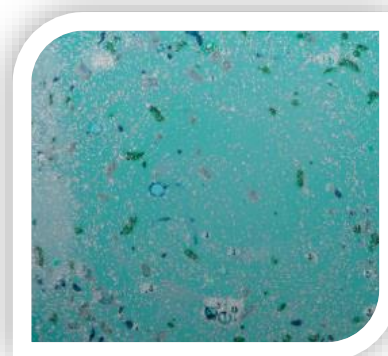
Živočíchy nemusia byť schopné mať mláďatá kvôli mikroplastom.

Mikroplasty spôsobujú všetky druhy zápalov.

Zápal sa vyskytuje,

ak máte v tele infekciu alebo opuch.

Keď človek konzumuje morské plody,

konzumuje aj tieto mikroplasty.

To spôsobuje zápal.

Mikroplasty sú škodlivé pre naše zdravie.

Napríklad:

Zápal môže viesť k chorobám a zdravotným ťažkostiam.

Príklady: rakovina, nervové problémy

Mikroplasty: Časť B

Ako môžeme zastaviť mikroplasty?

Musíme spolupracovať.

Napríklad:

Rozvojom .

A stanovením prísnych pravidiel pre likvidáciu plastov.

Potrebuje viac recyklovať plasty:

To znamená,

že staré plasty vyberá spoločnosť.

Spoločnosť vyrába

z neho nové veci.

Musíme používať menej jednorazových plastov.

Plast na jedno použitie sa používa len raz.

Potom sa vyhodí.

Napríklad:

Ak si chcete niečo vziať domov

alebo si objednáte kávu so sebou.

Musíme sa postarať o to, aby ľudia boli informovaní o
dôsledkoch mikroplastov.

Čo môžete urobiť proti mikroplastom?

Nekupujte plastové výrobky na jedno použitie.

Kupujte výrobky v sklenených obaloch.

Používajte tašky z prírodných materiálov,
napr. z drevnej vlny.

Kupujte kozmetiku bez mikroplastov.

Prečítajte si zloženie na obale.

Obsahujú kozmetické výrobky mikroplasty?

Oddeľujte a recyklujte odpad

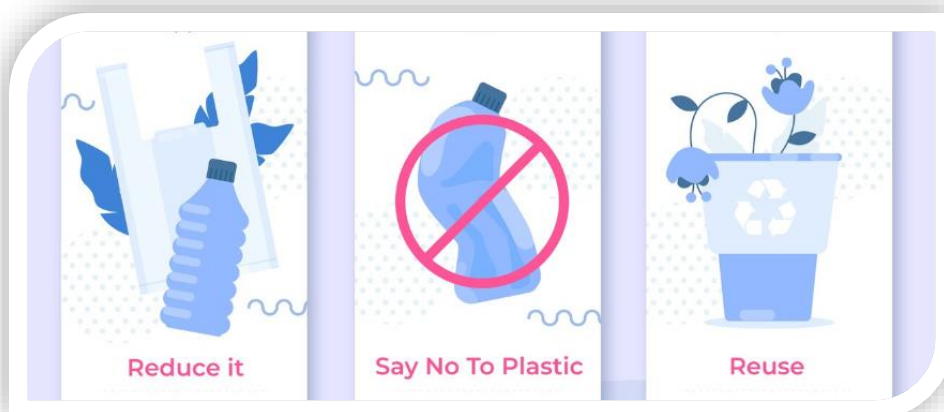
Dôležitú úlohu zohrávajú aj vlády a spoločnosti.

Rozhodujete o:

1. Zákonoch
2. Regulácii
- 3.

Napríklad:

Zákaz používania plastových slamek

Katastrofy spôsobené zmenou klímy: Časť A

V čom spočíva problém?

Zmena klímy mení naše počasie.

Zmena klímy znamená:

Naša planéta sa otepľuje v dôsledku

skleníkových plynov

ako je oxid uhličitý v ovzduší.

Oxid uhličitý a metán sú skleníkové plyny.

Tieto plyny vznikajú

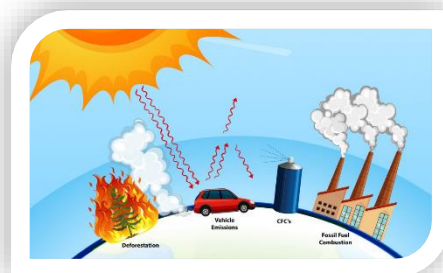
1. pri spaľovaní ropy, plynu a uhlia,
2. pri výrube stromov (odlesňovaní) a
3. pri emisiách z priemyslu.

Zmena klímy znamená:

Stále viac prírodných katastrof.

Tieto prírodné katastrofy sú čoraz závažnejšie.

Počet prírodných katastrof sa za posledných 30 rokov stonásobil. Hladina morí na Zemi stále stúpa.

Prírodné katastrofy znamenajú:

1. Suchá
2. Búrky
3. Povodne
4. Vlny horúčav

Pri prírodných katastrofách ľudia utrpia zranenia alebo zomrú.

Prírodné katastrofy sú tiež veľmi nákladné.

Spôsobujú veľké škody.

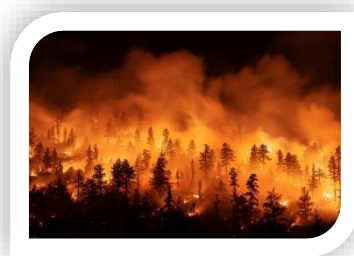
Opravy škôd sú nákladné, čo znamená ekonomické straty.

Povodne sa vyskytujú čoraz častejšie kvôli silným dažďom a zvýšeniu hladiny morí. Suchá sa zhoršujú a trvajú dlhšie. Suchá sú veľkým problémom pre poľnohospodárov. Znamenajú tiež, že voda je čoraz vzácnejšia.

More sa tiež otepľuje. Teplšie vody oceánov spôsobujú, že búrky a hurikány sú silnejšie. Spôsobujú tiež silné dažde, povodne a ničivé vetry.

Lesné požiare sa zhoršujú, pretože počasie a klíma sú suchšie a teplejšie. Požiare poškodzujú ekosystémy a domy. Spôsobujú tiež zhoršenie kvality ovzdušia.

Katastrofy spôsobené zmenou klímy: Časť B

Aké sú dôvody?

Zmena klímy znamená:

Stále viac prírodných katastrof.

Tieto prírodné katastrofy sú vážnejšie.

Hlavnými dôvodmi sú vyššie teploty a zmenené vzorce zrážok.

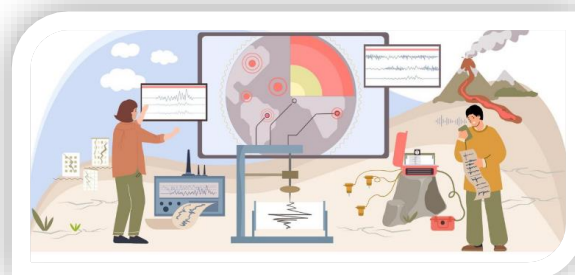
Ľudské činnosti sú hlavnou príčinou zmeny klímy a prírodných katastrof.

Ľudské činnosti znamenajú:

Veci, ktoré ľudia robia a produkujú.

Napríklad:

1. Spaľovanie ropy, uhlia a plynu
2. Výrub stromov
3. Priemysel

Kedy začali problémy?

Vedci si účinky

klimatických zmien na prírodné katastrofy všimli po prvýkrát v 20. storočí.

Odvtedy vykonali ďalší výskum.

Dnes sú klimatické zmeny veľkým problémom.

Kedy sme si prvýkrát všimli problémy?

Všimli sme si, že

hladina mora stúpa čoraz vyššie.

Všimli sme si, že

prírodných katastrof bolo čoraz viac.

IPCC (Medzivládny výbor pre zmenu klímy)

bol založený Organizáciou Spojených národov v roku

1988.

Existuje mnoho miestnych, národných a globálnych
dohôd o zmene klímy.

Cieľom týchto dohôd je:

predchádzať zmene klímy.

Tieto dohody nám pomáhajú:

pripraviť sa na prírodné katastrofy.

Životné prostredie·zdravie: Časť A

Čo je životné prostredie·zdravie?

Životné prostredie je náš svet.

Pod životným prostredím rozumieme:

Všetky prírodné materiály a živé bytosti.

Životné prostredie okolo nás môže ovplyvňovať naše zdravie.

Životné prostredie zahŕňa napríklad

1. Vzduch
2. Vodu
3. Potraviny
4. Miesta, kde žijeme

Všetky tieto veci majú veľký vplyv na naše zdravie.

Keď dýchame čistý vzduch,

je to dobré pre naše pľúca a telo.

Ale niekedy je vzduch znečistený.

Znečistenie znamená:

Vo vzduchu sa nachádza niečo jedovaté a škodlivé,
čo sa dostáva do vody alebo pôdy.

Vo vzduchu môžu byť škodlivé plyny, ako napríklad oxid uhličitý.

Oxid uhličitý môže pochádzať z nasledujúcich zdrojov:

1. Výfukové plyny z áut
2. Továrne

Keď vdychujeme veľa znečisteného vzduchu,
môžeme ochorieť.

Môžeme ochorieť na:

1. Astmu
Astma spôsobuje problémy s dýchaním
2. Rakovinu pľúc
3. Kardiovaskulárne ochorenia
Sú to ochorenia srdca

Voda je tiež dôležitá.

Potrebuje čistú vodu na pitie
a varenie.

Ak je voda znečistená,
môžeme ochorieť, ak ju pijeme.

Napríklad:

1. Hnačka
2. Dizentéria
3. Iné choroby, ktoré sa prenášajú znečistenou vodou
4. Znečistená voda môže oslabiť imunitný systém

Výživa je tiež veľmi dôležitá.

Musíme sa zdravo stravovať,
aby naše telo fungovalo správne.

Ak naše jedlo obsahuje baktérie alebo škodlivé
chemikálie,
môžeme ochorieť.

Například:

Ak nie je kuracie mäso správne uvarené,
môžeme dostať otravu jedlom.

Keď žijeme na mieste
s vysokou úrovňou znečistenia,
môže to mať negatívny vplyv na naše zdravie.

Například:

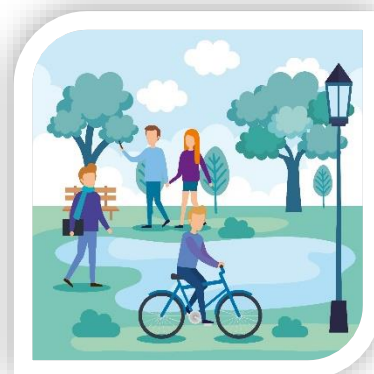
V regiónoch s mnohými továrňami
je vzduch znečistený.

Životné prostredie·Zdravie: Časť B

Ako možno zlepšiť zdravie životného prostredia?

Zdravie životného prostredia môže mať aj pozitívny vplyv.
To znamená, že životné prostredie môže prospievať nášmu zdraviu.

Ak bývate v blízkosti krásneho parku,
môžete sa tam prejsť
a nadýchať sa čerstvého vzduchu.
To je dobré pre vaše zdravie.

Využitie obnoviteľných zdrojov energie v našich
domácnostiach udržuje vzduch čistý.
Obnoviteľnými zdrojmi energie sú napríklad slnečná
energia.

Čo môžeme urobiť,
aby sme zlepšili zdravie nášho životného prostredia?
Môžeme viac chodiť pešo.
Používať bicykle.
Používať verejnú dopravu namiesto áut.
Týmto spôsobom je vzduch čistý.

Môžeme recyklovať náš odpad.

Tým zabránime zaplňaniu skládok.

Skládky sú miesta, kde sa odpad skladuje a zakopáva.

Môžeme sa tiež snažiť

menej plytvať energiou.

Životné prostredie môže ovplyvňovať naše zdravie.

Je dôležité:

Dobre sa starať o naše životné prostredie.

Potom môžeme žiť zdravšie.

Musíme prijímať rozhodnutia, aby sme zaistili

čisté a zdravé životné prostredie.

Ochrana vody: Časť A

Čo je znečistenie vody?

Znečistenie znamená:

Do životného prostredia sa dostáva niečo škodlivé.

Existujú rôzne druhy znečistenia:

1. Voda · Znečistenie
2. Znečistenie ovzdušia
3. Svetelné znečistenie
4. Hlukové znečistenie
5. Znečistenie pôdy

Znečistenie vody znamená:

Oceány, moria, rieky a jazerá sú znečistené.

Na život potrebujemo vodu.

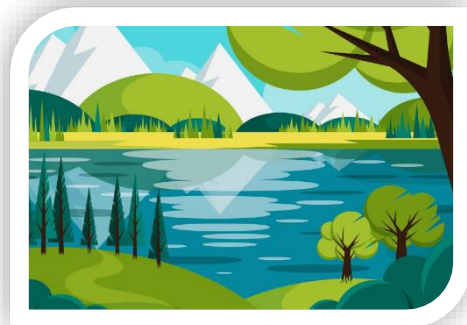
Na naši planéte je veľa vody.

Môžeme používať len sladkú vodu z riek a jazier.

To je len 1 % vsetkej vody

na celej planéte.

Zvyšok je slaná voda.

Musíme chrániť naše pramene sladkej vody.

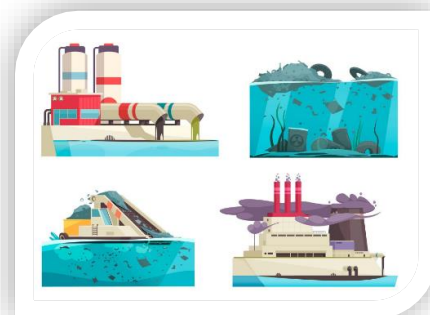
Ľudia ich znečisťujú hádzaním odpadu alebo toxických látok do vody.

Toxický znamená:

Niečo je toxické a škodlivé. To robí vodu nebezpečnou pre ľudí a zvieratá.

Ľudia produkujú odpad,
ktorý vedie k znečisteniu.
Keď veľa ľudí produkuje odpad,
vzniká veľké znečistenie.
To je zlé pre prírodu.
Príroda dokáže čistiť vodu, ale trvá to nejaký čas.

Niekedy odpad prúdi priamo do mora.
Toxické chemikálie sa uvoľňujú aj z
fariem.
Továrne vypúšťajú vodu obohatenú chemikáliami do riek
a morí.

Špinavá voda môže spôsobiť ochorenia ľudí a zvierat, ak v
nej plávajú.
Vtáky a ryby môžu zjesť plast a zomrieť na to.
Tuleňe môžu tiež zomrieť v dôsledku znečistenia.

Znečistenie vody znamená, že ľudia majú k dispozícii
menej čistej pitnej vody.
Svetová zdravotnícka organizácia uvádza:
2 miliardy ľudí nemajú prístup k čistej pitnej vode.

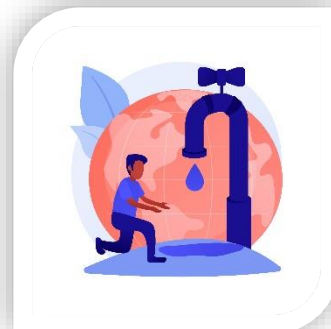
Ochrana vody: Časť B

Čo je to nedostatok vody?

Nedostatok vody znamená:

Nie je dostatok čistej pitnej vody.

Je to preto, že ľudia potrebujú viac pitnej vody, ako je k dispozícii.

Vodu považujeme za samozrejmosť.

Nevieme si predstaviť,

že by sme mohli žiť bez vody.

Hrozí globálna vodná kríza.

Do roku 2025 by polovica svetovej populácie mohla žiť na miestach, kde nie je dostatok vody.

Aké sú dôvody nedostatku vody?

1. Zmena klímy:

Teploty stúpajú a je čoraz teplejšie.

V dôsledku toho vysychajú pramene.

Nárast teploty znamená, že stúpa hladina morí.

To vedie k záplavam.

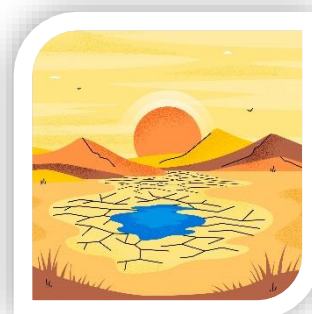
Počas záplav sa sladká voda mieša so slanou morskou vodou.

2. Spotrebná spoločnosť:

Potrebujeme vodu na výrobu spotrebného tovaru.

3. Potreba vody v poľnohospodárstve

4. Plytvanie vodou a znečistenie vody

Ak nie je dostatok vody,
ľudia majú problémy.
V oblastiach s nedostatkom vody
ľudia musia piť špinavú vodu.
To znamená, že ľudia ochorejú
na choroby ako hnačka, červy alebo cholera.
Ľudia môžu na tieto choroby dokonca zomrieť.

Nedostatok vody môže ľudí ešte viac zúbožiť.
Kto ochorí zo špinavej vody, nemôže chodiť do školy ani
do práce.
Niektorí ľudia musia stráviť celý deň nosením vody.
Najčastejšie sa to týka žien a detí.

